

Bydgoszcz 31.03.2026

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
ul. J. K. Chodkiewicza 30
85-064 Bydgoszcz
za pośrednictwem:
Rady Doskonałości Naukowej
pl. Defilad 1
00-901 Warszawa
(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

Marcin Kowalczyk
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
Wydział Nauk o Kulturze
Katedra Kultury Współczesnej

Wniosek

z dnia 31.03.2026 roku

o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o kulturze i religii

Wniosuję – na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – aby komisja habilitacyjna podejmowała uchwałę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w głosowaniu ~~tajnym~~/jawnym*¹

Zostałem poinformowany, że:

Administratorem w odniesieniu do danych osobowych pozyskanych w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest Przewodniczący Rady Doskonałości Naukowej z siedzibą w Warszawie (pl. Defilad 1, XXIV piętro, 00-901 Warszawa).

Kontakt za pośrednictwem e-mail: kancelaria@rdn.gov.pl, tel. 22 656 60 98 lub w siedzibie organu. Dane osobowe będą przetwarzane w oparciu o przesłankę wskazaną w art. 6 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia UE 2016/679 z dnia z dnia 27 kwietnia 2016 r. w związku z art. 220 - 221 oraz art. 232 – 240 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu przeprowadzenie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz realizacji praw i obowiązków oraz środków odwoławczych przewidzianych w tym postępowaniu.

Szczegółowa informacja na temat przetwarzania danych osobowych w postępowaniu dostępna jest na stronie www.rdn.gov.pl/klauzula-informacyjna-rodo.html

Załączniki:

1. Dane wnioskodawcy.
2. Autoreferat.
3. Wykaz osiągnięć naukowych.
4. Kopia dyplomu doktorskiego.
5. PDF monografii: Marcin Kowalczyk, „Ciosy karate ćwiczyłem z bratem”. Dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2025.

(podpis wnioskodawcy)

¹ * Niepotrzebne skreślić.

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Marcin Kowalczyk

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- magister filologii polskiej w zakresie nauczania języka polskiego, dyplom uzyskany 29 czerwca 2002 roku na Wydziale Humanistycznym Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy na podstawie pracy *Zły a socrealizm*; promotor: prof. dr hab. Wojciech Tomasik.
- doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, dyplom nadany uchwałą Rady Naukowej Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy z dnia 13 lutego 2007 roku na podstawie rozprawy doktorskiej *Tyrmand karnawałowy*; promotor: prof. dr hab. Wojciech Tomasik, recenzenci: prof. dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. dr hab. Ryszard K. Przybylski.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- 2008 – Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna z siedzibą w Łodzi, oddział w Bydgoszczy, Wydział Humanistyczny, stanowisko: wykładowca.
- 2008–2014 – Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Instytut Kulturoznawstwa, stanowisko: adiunkt.
- 2016–2017 – Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Wydział Inżynierii Mechanicznej, stanowisko: zatrudnienie w charakterze wykładowcy wizytującego.
- 2019–obecnie – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wydział Nauk o Kulturze, stanowisko: adiunkt.
- 2002–2019 – IX Liceum Ogólnokształcące/Zespół Szkół nr 4/IBO World School No. 2988, Bydgoszcz, stanowisko: nauczyciel języka polskiego, nauczyciel Language A1 w programie Matury Międzynarodowej.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

I. Tytuł głównego osiągnięcia naukowego:

„*Ciosy karate ćwiczyłem z bratem*”. *Dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL*

Autor, tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy:

Marcin Kowalczyk, „*Ciosy karate ćwiczyłem z bratem*”. *Dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2025 (488 stron) ISBN 978-83-8018-727-6; ISBN 978-83-8018-728-3 (e-book).

Recenzje wydawnicze: dr hab. Marek Kaźmierczak, prof. UAM,

dr hab. Sebastian Jakub Konefał, prof. UG

Przedstawiana monografia „*Ciosy karate ćwiczyłem z bratem*”. *Dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL* jest rezultatem wieloletnich, konsekwentnie prowadzonych badań nad obecnością i funkcjonowaniem dalekowschodnich sztuk walki w realiach Polski Ludowej, ujmowanych jako fenomen o wyraźnym potencjale semiotycznym. Książka ma charakter syntetyczny, a jej zasadniczym celem była analiza kulturowych reprezentacji i przekształceń wybranych japońskich i chińskich systemów walki w określonym kontekście politycznym i społecznym. Sformułowanie „dalekowschodnie” użyte w tytule rozprawy ma charakter uogólniający. Przedmiotem naukowej refleksji nie są bowiem wszystkie sztuki walki, które można by zaliczyć do tej kategorii, lecz przede wszystkim judo, karate oraz kung-fu. Wybór ten wynika z faktu, że wymienione systemy wywarły największy wpływ na masową wyobraźnię i znalazły trwałe odzwierciedlenie w tekstach kultury okresu PRL. Inne sztuki walki (np. *taekwondo* czy *aikidō*) choć znane i praktykowane, nie odegrały wówczas porównywalnej roli symbolicznej, nie stały się nośnikami znaczeń istotnych z perspektywy kulturoznawczej.

W polskich badaniach nad kulturą PRL dalekowschodnie sztuki walki nie doczekały się dotąd systematycznego, problemowego opracowania. Pojawiały się marginalnie jako element historii sportu, motyw dostrzegany w produkcjach kinowych i telewizyjnych lub ciekawostka obyczajowa. Brakowało natomiast ujęcia traktującego je jak złożony fenomen kulturowy obejmujący praktyki cielesne, medialne reprezentacje oraz procesy ideologicznej adaptacji. Rozprawa stanowi pierwsze systemowe przedstawienie judo, karate i kung-fu jako znaczącego komponentu kultury PRL, wykraczające poza dotychczasowe propozycje. Jej wkład w rozwój

kulturoznawstwa można ująć w trzech zasadniczych wymiarach. Po pierwsze, praca w sposób całościowy wprowadza dalekowschodnie sztuki walki do badań nad kulturą Polski Ludowej, pokazując ich funkcjonowanie w komiksie, kinie, telewizji i literaturze w perspektywie międzykulturowej i transkulturowej. Tym samym wyraźnie poszerza pole badań nad wskazanym okresem o zjawiska traktowane dotąd fragmentarycznie. Po drugie, monografia proponuje spójny model analizy kulturowej recepcji praktyk pozaeuropejskich w systemie socjalistycznym. Wykazuje, że proces ten przebiegał poprzez selekcję, redukcję egzotyki oraz ideologiczną neutralizację potencjalnie „niepożądanych” elementów duchowych i indywidualistycznych. Model ten może stanowić punkt odniesienia dla badań innych form transferu kulturowego w realiach państw bloku wschodniego. Po trzecie, praca rozwija perspektywę ucieleśnioną w badaniach nad kulturą PRL, traktując ciało trenujące i walczące jako nośnik sensów, a także przestrzeń negocjowania autonomii jednostki. Postrzeganie dalekowschodnich sztuk walki jako praktyki performatywnej rozszerzonej o aspekt mimetyczny pozwala uchwycić mechanizmy przekraczania granic między tekstami kultury a doświadczeniami cielesnymi odbiorców.

Na poziomie metodologicznym rozprawa konsekwentnie łączy analizę tekstów kultury z refleksją nad praktykami społecznymi oraz dyskursami instytucjonalnymi. Dostosowując narzędzia wypracowane w ramach *martial arts studies* do interpretacji polskiego materiału kulturowego, pokazuje możliwość wykorzystania tych propozycji poza kontekstem anglosaskim i azjatyckim, a zarazem zwraca uwagę na konieczność ich krytycznego przekształcania. Całość stanowi spójną syntezę, która nie tylko wypełnia lukę w polskich badaniach kulturoznawczych, lecz także otwiera nowe perspektywy analizy fenomenu dalekowschodnich sztuk walki w kulturze polskiej w okresie innym niż PRL. Wyznacza ponadto odrębne pole badawcze dotyczące kulturowej recepcji pozaeuropejskich praktyk cielesnych w realiach państw socjalistycznych.

Punktem wyjścia monografii jest przekonanie, że dalekowschodnie sztuki walki nie mogą być traktowane wyłącznie jako neutralne formy aktywności fizycznej, które pojawiły się w Polsce w określonym momencie historycznym. W realiach PRL podlegały bowiem selekcji, reinterpretacji i adaptacji, co sprawiło, że zaczęły pełnić funkcje wykraczające poza sferę sportu czy rekreacji. Stawały się nośnikami znaczeń związanych z ciałem, dyscypliną, samodoskonaleniem, męskością oraz sprawczością jednostki w warunkach systemowych ograniczeń. Implikowały też określoną aksjologię. Co więcej, dalekowschodnie sztuki walki w istotny sposób wpisały się w doświadczenia wielu Polaków w drugiej połowie XX wieku, wychodząc poza wąskie środowiska treningowe. Nie były one także jedynie motywem

obecnym w wybranych tekstach kultury; kontakt z nimi miał wymiar znacznie głębszy. Dla części praktyków i sympatyków stawały się punktem odniesienia w kształtowaniu postaw, modelowały wrażliwość, pełniąc czasami funkcję estetycznych, moralnych i symbolicznych „filtrów” interpretacyjnych. W tym sensie można je traktować jako figury przemian społeczno-kulturowych zachodzących w niektórych dekadach PRL.

Jako że sztuki walki są złożonym zagadnieniem naukowym, monografię otwiera rozbudowany rozdział teoretyczno-metodologiczny, który wprowadza kluczowe pojęcia oraz nakreśla szerokie pole badawcze obejmujące dalekowschodnie sztuki walki. W tej wstępnej części pracy rekonstruję propozycje definicyjne funkcjonujące w literaturze przedmiotu: od ujęć encyklopedycznych i historycznych, przez koncepcje antropologiczne i socjologiczne, aż po refleksję rozwijaną w obrębie *martial arts studies*. Rekonstrukcja ta prowadzi do wniosku, że już na poziomie definicyjnym omawiane systemy ujawniają trwałe napięcie między fizycznym aspektem walki a wymiarem etycznym, pedagogicznym i duchowym. Napięcie to jest kluczowe dla dalszego wywodu, ponieważ czyni ono sztuki walki szczególnie podatnymi na kulturowe przekształcenia i ideologiczne przesunięcia. Odrzucam też redukcyjne podejście do azjatyckich systemów, które wiąże je przede wszystkim ze sportem lub szeroko rozumianą samoobroną. Dowodzę, że takie zawężenie perspektywy uniemożliwiłoby analizę funkcjonowania judo, karate i kung-fu w tekstach kultury, gdzie bardzo często pojawiają się one w oderwaniu od walki realnej lub praktyki treningowej, a jednocześnie zachowują silny ładunek znaczeniowy. Dlatego traktuję sztuki walki jako dynamiczne konstrukty kulturowe, a nie jednorodne, statyczne fenomeny o ustalonych granicach i jasnej genealogii.

Przedstawione w rozprawie propozycje interpretacyjne lokują się w obszarze nauk o kulturze i religii, pozostając w dialogu z założeniami *martial arts studies*. Podstawową ramą metodologiczną organizującą wywód jest analiza kulturowa wykorzystująca narzędzia semiotyczne. W tej perspektywie dalekowschodnie sztuki walki traktuję jako zespoły znaków funkcjonujących w określonych obiegach kultury PRL, a nie jedynie jako autonomiczne praktyki treningowe czy spójne systemy techniczne. Analiza koncentruje się na interpretacji ich przedstawień jako historycznie, ideologicznie i medialnie usytuowanych nośników znaczeń. Przyjęte podejście badawcze mieści się zatem częściowo w ramach studiów kulturowych, rozumianych – za Jonathanem Cullerem – jako próba rozpoznania ukrytych struktur sensu i działania ogólnych mechanizmów semiotycznych. W tym kontekście pokazuję, w jaki sposób dalekowschodnie sztuki walki zyskiwały znakowy charakter w kulturze PRL, jakie relacje zachodziły między poszczególnymi propozycjami artystycznymi oraz w jaki sposób były one

osadzane w praktykach codzienności. Ważnym punktem odniesienia są w tym zakresie ustalenia Rolanda Barthes'a, pozwalające traktować reprezentacje sztuk walki w kategoriach elementów wtórnego systemu semiotycznego i rekonstruować procesy, w ramach których historycznie oraz ideologicznie uwarunkowane znaczenia zaczynają funkcjonować jako propozycje oczywiste i neutralne.

Analiza semiotyczna zostaje uzupełniona o antropologię interpretatywną Clifforda Geertza, wykorzystywaną jako narzędzie pogłębionego opisu praktyk sensotwórczych, a także ich zakorzenienia w doświadczeniu społecznym. Odwołanie do Geertza nie zmienia jednak semiotycznego charakteru wywodu, lecz pozwala na uwzględnienie wymiaru egzystencjalnego oraz cielesnego analizowanych zjawisk. W podobny sposób instrumentalnie wykorzystuję koncepcje Michela de Certeau. Rozróżnienie strategii i taktyk proponowane przez badacza umożliwia opisanie napięcia między instytucjonalnym zarządzaniem sztukami walki a ich oddolnym praktykowaniem i reinterpretowaniem. W realiach PRL bowiem strategie reprezentowane były przez struktury państwowe, organizacje sportowe i oficjalny dyskurs wychowawczy, natomiast taktyki ujawniały się w praktykach treningowych, amatorskich klubach, nieformalnych grupach oraz w recepcji tekstów kultury. Dzięki takiemu podejściu sztuki walki mogą być analizowane jako obszar mikronaruszeń i przesunięć znaczeń, które nie musiały przyjmować formy jawnej opozycji, lecz pozwalały jednostkom na realizowanie własnych osobistych potrzeb i fascynacji, a także stawały się ważnym składnikiem budowania tożsamości w realiach Polski Ludowej.

Istotną funkcję kontekstową i krytyczną pełni również refleksja nad orientalizmem inspirowana koncepcją Edwarda Saida, pomagająca uchwycić mechanizmy redukcji, egzotyzacji i stereotypizacji wyobrażeń dotyczących Dalekiego Wschodu obecnych w polskich tekstach kultury. Perspektywa ta służy punktowemu problematyzowaniu wybranych przedstawień. Ponadto, odwołując się do refleksji Saida, a także jej późniejszych uzupełnień, argumentuję, że badanie recepcji dalekowschodnich sztuk walki nie może ograniczać się do demaskowania zachodnich redukcjonistycznych wyobrażeń na temat Orientu. Konieczne jest raczej uchwycenie dynamicznej relacji między wyobrażeniami, praktykami cielesnymi i lokalnym kontekstem ideologicznym.

Ustalenia wypracowane w ramach *martial arts studies* traktuję natomiast jako zaplecze terminologiczne i porównawcze, wykorzystywane pomocniczo i za każdym razem poddawane krytycznej adaptacji do specyfiki analizowanego materiału i polskich warunków. Tak skonstruowana hierarchia metodologiczna pozwala zachować spójność i kulturoznawczy

charakter wywodu oraz konsekwentnie analizować dalekowschodnie sztuki walki jako złożone fenomeny kulturowe. Pluralizm metod ma więc charakter funkcjonalny, nie eklektyczny.

Materiał badawczy, nad którym pracowałem, jest zróżnicowany. Interesowały mnie przede wszystkim komiksy, produkcje audiowizualne (filmy, seriale, spektakle telewizyjne) oraz powieści (głównie dla młodzieży). Jako że dzieła reprezentujące wskazane media nie powstają w próżni, często odwoływałem się do prasy i wspomnień osób praktykujących sztuki walki, a także świadectw odbiorców, którzy zapośredniczali je poprzez teksty kultury. Nie ograniczałem się jednak do tych przestrzeni, sięgałem również po utwory muzyczne czy występy estradowe, które uzupełniły kreślony w rozprawie obraz. Słowo „kultura” użyte w tytule monografii dotyczy więc różnych hierarchicznych porządków działalności twórczej i praktyk znaczeniowych.

Drugi rozdział książki (*Z Dalekiego Wschodu do Polski*) ma charakter historyczno-kontekstowy i stanowi pomost między refleksją teoretyczną a analizami tekstów kultury. W kolejnych podrozdziałach rekonstruuje drogi, jakimi do Polski trafiały judo, karate, kung-fu oraz inne systemy walki, poczynając od okresu przedwojennego. Opisuje też ich techniczną specyfikę. Szczególną uwagę poświęcam judo jako systemowi, który w PRL stosunkowo szybko uzyskał akceptację instytucjonalną, co pozwala mi pokazać mechanizmy selektywnego dostosowywania dalekowschodnich praktyk do realiów państwa socjalistycznego. Analiza ta ujawnia, że sukces tej sztuki walki wynikał nie tylko z częściowo sportowego charakteru, lecz także z możliwości wpisania jej w narracje wychowawcze, dyscyplinujące i kolektywistyczne. W tym samym rozdziale przeciwstawiam „udomowione” judo bardziej problematycznemu karate, funkcjonującemu „między Azją i Ameryką”, oraz kung-fu, silnie związanemu z wyobrażeniami dotyczącymi klasztoru Shaolin i „tajemniczych Chin”. Zestawienie to prowadzi do następującego wniosku: im większy był komponent potencjalnej egzotyki i duchowości, tym silniejsze stawały się mechanizmy redukcji i mitologizacji poszczególnych sztuk walki.

Centralnym punktem monografii jest rozdział poświęcony fenomenowi Bruce’a Lee, który pełni w strukturze książki rolę interpretacyjnego węzła. Analizę sposobu funkcjonowania Lee (osoby i odtwarzanych przez niego postaci) w kulturze traktuję jako studium przypadku pozwalające uchwycić mechanizmy recepcji dalekowschodnich sztuk walki w Polsce Ludowej w ich najbardziej wyrazistej, skondensowanej formie. Bruce Lee to figura, w której krzyżują się globalne obiegi wyobrażeń, lokalne potrzeby tożsamościowe oraz specyficzne uwarunkowania ideologiczne państwa socjalistycznego. Takie ujęcie pozwala po raz pierwszy przeanalizować fenomen jego obecności w PRL nie tylko jako zjawiska popkulturowego,

lecz także jako swoistego katalizatora kulturowej transformacji wyobrażeń o walczącym ciele i podmiotowości.

Rozdział ten lokuję w tym miejscu monografii nieprzypadkowo. Fenomen Bruce'a Lee stanowi bowiem punkt zwrotny w historii obecności dalekowschodnich sztuk walki w kulturze polskiej. To właśnie wraz z nadwiślańską premierą w 1982 roku najgłośniejszego filmu z jego udziałem (*Wejście smoka*, reż. R. Clouse, 1973), sztuki walki takie jak karate i kung-fu przestały funkcjonować jako zjawisko niszowe, ograniczone do wąskich kręgów sportowych i grup entuzjastów, a zaczęły pełnić rolę rozpoznawalnego kodu kulturowego, obecnego w masowej wyobraźni. Pojawienie się wspomnianego filmu na rodzimych ekranach interpretuję jako wydarzenie kulturowe, które uruchomiło nowy sposób myślenia o ciele, sile i sprawczości jednostki. Świadczy o tym skala zainteresowania filmem, jego obecność w dyskursie prasowym oraz intensywność reakcji widzów. Szczególną uwagę poświęcam procesowi identyfikacji z postacią Bruce'a Lee. Sięgam tu między innymi po koncepcje mimetycznego stylu odbioru i „gry w udawanie” (*game of make-believe*). Wykazuję, że fascynacja ta miała charakter performatywny i ucieleśniony, a nie wyłącznie imaginacyjny. Odbiorcy bowiem nie tylko oglądali filmy, lecz podejmowali próby naśladowania ruchów, gestów czy technik, a także rozpoczynali trening karate i kung-fu. Interpretuję to zjawisko jako formę recepcji, w której tekst kultury przekracza granice medium i przenosi się na poziom praktyki cielesnej. W warunkach PRL, gdzie oficjalne narracje samorealizacji były silnie ograniczone, ciało stawało się jednym z nielicznych obszarów względnej autonomii. W tym sensie Bruce Lee nie jest jednym z wielu przykładów dyskutowanych w książce, lecz figurą katalizującą procesy omawiane w pozostałych rozdziałach.

Osobny wątek stanowi analiza politycznego wymiaru fenomenu Bruce'a Lee. Nie chodzi tu o polityczność rozumianą jako bezpośredni komentarz ideologiczny, lecz o polityczność wpisaną w samą figurę sprawczej jednostki. Przywołując materiały prasowe, wykazuję, że postać Bruce'a Lee była systematycznie „odpolityczniana” poprzez przesuwanie akcentów z indywidualizmu i autonomii na uniwersalne wartości sportowe, moralne lub wychowawcze. Strategie te odczytuję jako próby neutralizacji potencjalnie problematycznego modelu podmiotowości, jaki niosła ze sobą ta figura.

Istotnym elementem rozdziału jest również refleksja nad selektywnością odwołań do myśli Bruce'a Lee. Podkreślam, że filozoficzne i duchowe wątki obecne w jego wypowiedziach ulegały w kulturze PRL znacznemu uproszczeniu lub marginalizacji. Elementy związane z taoizmem czy szerzej, filozofią Dalekiego Wschodu były przekształcane w narrację o efektywności, samodyscyplinie i sile charakteru. Proces ten traktuję jako przykład szerszego

mechanizmu charakterystycznego dla recepcji dalekowschodnich praktyk w systemie deklaratywnie świeckim i jednorodnym ideologicznie. Rozdział poświęcony Bruce'owi Lee domyka analiza długofalowych skutków jego obecności w kulturze PRL. Dowodzę, że postać ta stała się trwałym punktem odniesienia dla wyobrażeń dotyczących dalekowschodnich sztuk walki, determinując sposób ich przedstawiania w kolejnych latach w komiksie, produkcjach audiowizualnych i literaturze. Lee funkcjonuje jako kulturowy wzorzec i, jak ujmuję to za Wernerem Wolfem, „heteromedialny byt semiotyczny”, wobec którego sytuowane są późniejsze reprezentacje, nawet wtedy, gdy nie pojawia się w nich bezpośrednio. Cały rozdział trzeci to zatem analityczne laboratorium, gdzie szczególnie wyraziście ujawniają się mechanizmy kulturowej transformacji dalekowschodnich sztuk walki i towarzyszących im wyobrażeń. Bruce Lee pełni tu rolę figury granicznej, rozpiętej pomiędzy Dalekim Wschodem a Zachodem, pomiędzy praktyką cielesną a jej medialną reprezentacją, pomiędzy indywidualnym doświadczeniem a masową wyobraźnią.

Kolejne części monografii mają charakter studiów szczegółowych i obejmują trzy kluczowe obszary kultury Polski Ludowej: komiks, kino, telewizję. Wybór tych mediów wynika z ich istotnej roli w procesie wizualizacji, narracyjnego porządkowania oraz ideologicznej adaptacji wyobrażeń dotyczących dalekowschodnich sztuk walki. Analizy koncentrują się na sposobach funkcjonalizacji walczącego ciała i na znaczeniach przypisywanych mu w odmiennych porządkach medialnych.

W rozdziale poświęconym komiksowi pokazuję, że medium to – mimo ograniczonej akceptacji instytucjonalnej – pełniło w kulturze PRL ważną funkcję socjalizacyjną i normatywną. Dalekowschodnie sztuki walki pojawiały się w nim najczęściej w formie uproszczonej, parodystycznej lub schematycznej, co prowadziło do symbolicznego „rozbrojenia” ich egzotyki oraz podporządkowania narracjom wychowawczym opartym na dyscyplinie, hierarchii i kontroli. Zwracam też uwagę na element estetyzacji przemocy, który w historyjkach obrazkowych stanowił istotny czynnik kreacyjny, zwłaszcza w przypadku bohaterów pozytywnych.

Analizy kina i telewizji ujawniają odmienną strategię reprezentacji. Polskie produkcje audiowizualne okresu PRL rzadko eksponowały widowiskowość walki czy sprawność techniczną bohaterów. Judo, karate i kung-fu funkcjonują tu przede wszystkim jako narzędzia sensotwórcze, pozwalające problematyzować relacje między ciałem, przemocą, podmiotowością i porządkiem społecznym. Ich obecność ma często charakter metaforyczny i semantycznie zagęszczony, nawet wtedy, gdy nie jest wyeksponowana na poziomie fabularnym. W tym przypadku telewizja działała jako medium normalizujące, stabilizując

znaczenia poprzez ujmowanie dalekowschodnich sztuk walki w kategoriach sportu, ciekawostki kulturowej lub praktyki treningowej, pozbawionej kontekstów filozoficznych.

Ostatnia część monografii poświęcona jest literaturze, rozumianej jako medium umożliwiające pogłębioną refleksję nad podmiotowością, autoidentyfikacją oraz pracą nad sobą w realiach PRL. W analizowanych tekstach dalekowschodnie sztuki walki przestają funkcjonować przede wszystkim jako widowisko, a stają się elementem narracji introspektywnej, w której ciało i trening pełnią funkcję narzędzi porządkowania doświadczenia. Analizy pokazują, że w powieściach popularnych – zwłaszcza adresowanych do młodego odbiorcy – judo i karate przedstawiane są jako praktyki dyscyplinujące ciało i formujące charakter, oferujące alternatywny model rozwoju oparty na samokontroli i wysiłku. Jednocześnie ich egzotyczne pochodzenie oraz filozoficzne zaplecze ulegają daleko idącej redukcji, podporządkowaniu zachodniej etyce skuteczności, pracy nad sobą i społecznej użyteczności. Szczególnie istotny jest wątek judo jako praktyki autoidentyfikacyjnej i emancypacyjnej. W warunkach silnie zideologizowanego dyskursu oficjalnego walka staje się przestrzenią negocjowania autonomii jednostki, a ciało – nośnikiem sensów, które nie muszą przyjmować formy jawnej opozycji wobec systemu.

W zakończeniu monografii syntetyzuję ustalenia, wskazując, że dalekowschodnie sztuki walki były w PRL obiektem fascynacji, narzędziem ideologicznego oddziaływania oraz przestrzenią oddolnych praktyk znaczeniowych. Analiza wskazanych elementów pozwoliła wykazać, że nawet w systemie deklaratywnie świeckim i silnie kontrolującym dyskurs publiczny możliwe było funkcjonowanie zapośredniczonych form etosu i duchowości, realizowanych poprzez praktyki cielesne i ich kulturowe reprezentacje.

Przeprowadzone analizy pozwalają spojrzeć na dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL nie jak na efemeryczną modę czy egzotyczną ciekawostkę, lecz jak na złożony fenomen, w którym krzyżują się praktyki bojowe, przedstawienia medialne oraz mechanizmy ideologicznej adaptacji. W tym sensie monografia proponuje nową perspektywę badawczą w studiach nad kulturą PRL, ukazując recepcję sztuk walki jako ważny wskaźnik przemian dotyczących wyobrażeń o ciele, sprawczości i podmiotowości w niektórych podokresach Polski Ludowej.

II. Inne osiągnięcia naukowe

Mój dotychczasowy dorobek naukowy obejmuje dwie książki monograficzne, z których każda dotyczy odmiennych problemów związanych z kulturowymi reprezentacjami władzy, przemocy i cielesności. Pierwsza z nich to publikacja *Tyrmand karnawałowy* (2008), będąca

efektem pracy nad doktoratem. W rozprawie tej analizowałem *Dziennik 1954* i *Złego*, wykorzystując teorię karnawalizacji Michaiła Bachtina. Wykazałem, że oba utwory nasycone są elementami „ludowej kultury śmiechu”, co prowadzi do parodystycznego przetwarzania poetyki i ideologii realizmu socjalistycznego. Ujęcie to pozwoliło na reinterpretację wspomnianych dzieł jako form literackiego oporu wobec dominującego w latach 50. dyskursu socrealistycznego. Natomiast druga monografia to przedstawiona do oceny rozprawa traktująca o dalekowschodnich sztukach walki w kulturze PRL.

Wskazane dokonania uzupełnia dwadzieścia sześć tekstów naukowych opublikowanych w czasopismach (także wysoko punktowanych: 140, 100, 70 punktów) i w pracach zbiorowych (w tym trzy w języku angielskim). Niektóre ze sformułowanych w nich hipotez miałem okazję prezentować w innej niż publikacyjna postaci. Po doktoracie wziąłem bowiem udział w osiemnastu konferencjach naukowych, na których wygłosiłem referaty. Na mój dorobek składają się także dwa obszerne hasła zamieszczone w tomie *Powieść graficzna. Leksykon* (T. 2, 2025).

Przed uzyskaniem stopnia doktora opublikowałem jeden artykuł, który stał się później integralną częścią rozprawy doktorskiej (*Poetyka karnawału w „Dzienniku 1954” Leopolda Tyrmanda*, 2006). W latach 2008–2026 moje zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół kilku obszarów tematycznych.

Kultura PRL

Do wątków związanych z kulturą PRL powracałem kilkakrotnie. Taki charakter miał tekst „*Chcę urządzić masakrę, od której oślepyby wieki*” – bomba atomowa a kultura Zachodu w polskiej poezji socrealistycznej (2017), w którym przyjrzałem się sposobom przedstawiania bomby atomowej jako figury zagrożenia oraz narzędzia ideologicznej krytyki Zachodu w polskiej poezji socrealistycznej. W artykule dowiodłem, że w latach 50. motyw bomby atomowej służył konstruowaniu obrazu państw zachodnich (zwłaszcza Stanów Zjednoczonych) jako przestrzeni kryzysu moralnego i cywilizacyjnego, a także legitymizowaniu ustroju komunistycznego.

Ponadto interesowała mnie recepcja pewnych elementów kultury Polski Ludowej po roku 1989, zwłaszcza postaci funkcjonariusza aparatu bezpieczeństwa. W cyklu tekstów (*Powiatowe Urzędy Bezpieczeństwa jako karykatura „centrum” w „Pułkowniku Kwiatkowskim” Kazimierza Kutza*, 2011 [referat]; „*Życie po życiu*” – wizerunek funkcjonariusza bezpieczeństwa w literaturze po 1989 roku (Łysiak, Twardoch, Wildstein), 2012; *Służba Bezpieczeństwa jako Polska – przypadek „Psów” Władysława Pasikowskiego*,

2012; *Dwie warstwy rzeczywistości – echa PRL-u w „Uwikłaniu” Zygmunta Miłoszewskiego*, 2013) przeanalizowałem mechanizmy reprezentacji, przekształcania tej figury władzy i przemocy oraz relacji między doświadczeniem historycznym a jego późniejszą medialną artykulacją. Badania prezentowały ewolucję kulturowego imaginarium związanego z aparatem bezpieczeństwa PRL. Pokazałem, w jaki sposób postać funkcjonariusza byłej SB ulega po 1989 roku przemieszczeniu semantycznemu: od jednoznacznego emblematycznego nośnika opresji ku postaci ambiwalentnej, uwikłanej w procesy transformacyjne, a niekiedy poddanej strategiom banalizacji bądź ironicznej dekonstrukcji. Wskazałem również na zróżnicowanie gatunkowe i medialne tych reprezentacji – od kina po literaturę o wyraźnym zacięciu publicystycznym – co pozwoliło uchwycić napięcie między dyskursem rozliczeniowym a narracjami rewizyjnymi. Projekt ten stanowił próbę systematycznego opisu ewolucji wyobrażeń związanych z aparatem bezpieczeństwa Polski Ludowej oraz ich roli w konstruowaniu tożsamości zbiorowej w warunkach transformacji po 1989 roku.

Podsumowanie tego obszaru badawczego stanowi rozdział monografii wieloautorskiej *Od konsumpcji i rozrywki do wzorców zachowania w nowoczesnym społeczeństwie – kultura masowa (kultura popularna) w ujęciu Krzysztofa Teodora Toeplitza* (2024), w którym rozważałem ewolucję poglądów KTT dotyczących tytułowego zagadnienia, umieszczając je w szerszym kontekście przemian kulturowych w PRL. Szczególną uwagę poświęciłem napięciu między krytycznym a afirmatywnym wymiarem jego refleksji nad kulturą masową, wskazując na stopniową rewizję wcześniejszych ocen. Analiza ta pozwoliła uchwycić, w jaki sposób myśl Toeplitza wpisywała się w zmieniające się strategie interpretowania nowoczesności oraz dynamikę sporów o status kultury popularnej w realiach Polski Ludowej.

Naturalną drogą naukowego rozwoju było kontynuowanie badań podjętych w rozprawie doktorskiej. Do problematyki związanej z twórczością Leopolda Tyrmanda powracałem jeszcze dwukrotnie (*Inne bohaterstwo – przypadek „Filipa” Leopolda Tyrmanda*, 2022; *Boks jako fenomen tekstowy – „Zwycięzać znaczy myśleć” i pięściarskie przesłanie Leopolda Tyrmanda*, 2023). W pierwszym z tych artykułów wpisałem autora *Złego* w kontekst formacyjny pokolenia Kolumbów, rekonstruując alternatywny model bohaterstwa wobec dominujących narracji heroicznych. W drugim tekście skupiłem się natomiast na boksie jako narzędziu formułowania refleksji politycznej. U Tyrmanda bowiem sport ten staje się figurą oporu wobec komunistycznej biopolityki, projektem ocalenia autonomii jednostki w realiach stalinizmu. Oba teksty pogłębiły wcześniejsze ustalenia oraz proponowały reinterpretację niektórych aspektów twórczości autora *Złego* w świetle nowych kontekstów badawczych.

Teoria karnawalizacji jako narzędzie interpretacyjne

Intelektualnie inspirująca przez lata pozostawała dla mnie także teoria karnawalizacji Michaiła Bachtina, przez pryzmat której analizowałem w pracy doktorskiej twórczość Leopolda Tyrmanda. Sięgałem więc po nią w niektórych przypadkach, gdyż pozwalała dotrzeć do nierozpoznanych dotąd znaczeń kolejnych tekstów kultury (*Profanacje, detronizacje, odwrócenia – karnawalizacja chrześcijańskiego sacrum w sztuce współczesnej (przypadek Doroty Nieznalskiej)*, 2011; *Między śmiechem i strachem – obraz Niemca w „Szopie za jaśminami” Tadeusza Nowakowskiego*, 2019; „*Comic Monster*” – *Soviet Soldiers and the Soviet Union in Colonel Kwiatkowski, Directed by Kazimierz Kutz in the Light of Mikhail Bakhtin's Theory of Carnivalization*, 2025). I choć teksty te traktują o fenomenach, które wydają się nie mieć ze sobą nic wspólnego, to jednak łączy je nasycenie swoistą Bachtinowską „karnawałową archaiką” ujawniającą się w strategiach odwrócenia hierarchii, ambiwalentnego śmiechu oraz symbolicznej degradacji władzy. W każdym z analizowanych przypadków karnawał pełni funkcję narzędzia demaskacji: odsłania mechanizmy dominacji, rozszczelnia dyskurs oficjalny i inicjuje przestrzeń alternatywnej wspólnoty znaczeń.

Kulturowy wymiar sportów i sztuk walki

W moich osobistych doświadczeniach silnie zakorzeniony jest temat badawczy dotyczący dalekowschodnich sztuk walki w kulturze PRL, który najpełniejszą realizację zyskał w monografii wydanej w 2025 roku. Już wcześniej jednak podejmowałem próby analizy tego fenomenu („*Bruce Lee na miarę naszych możliwości*” – *wschodnie sztuki walki w kulturze PRL-u*. Rekonesans, 2014; *Tytus fighterem – sporty i sztuki walki w ujęciu Henryka Jerzego Chmielewskiego*, 2024). Pierwszy tekst stanowił ważny etap inicjujący moje zainteresowanie kulturą PRL w kontekście judo, karate i kung-fu; pozwolił uporządkować wstępny materiał źródłowy, sformułować zasadnicze (choć niedoskonałe) hipotezy i pytania dotyczące recepcji oraz przekształcania dalekowschodnich wzorców cielesności w realiach Polski Ludowej. Dalsze studia doprowadziły do pełniejszego uchwycenia napięcia między egzotyzacją a lokalną adaptacją azjatyckich systemów. „Rekonesans” zatem przekształcił się w spójny projekt badawczy, łączący perspektywę kulturoznawczą z *martial arts studies*. Drugi ze wspomnianych tekstów w nieco zmienionej formie stał się integralną częścią monografii omówionej w poprzedniej części autoreferatu.

Moje zainteresowanie systemami walki w kulturze nie ograniczyło się bynajmniej do dalekowschodnich propozycji. Swą badawczą refleksję rozszerzyłem również o problematykę związaną z boksem. Wspominałem już o tekście traktującym o roli pięściarstwa

w jednym z opowiadań Leopolda Tyrmanda. Innych aspektów dotyka artykuł *Ringowa heterotopia w przestrzeni Zagłady – „Bokser i śmierć” Józefa Hena* (2021), łączący aktywność sportową z problematyką Holokaustu. W tekście tym, odwołując się do koncepcji heterotopii Michela Foucaulta, interpretowałem ring jako „inne miejsce” wyłaniające się w obrębie obozowej topografii – przestrzeń eksterytorialną wobec infernalnego porządku Zagłady. Analiza opowiadania Hena pozwoliła mi uchwycić paradoks tej sytuacji: ring jednocześnie odzwierciedla obozową hierarchię i chwilowo ją zawiesza, ustanawiając własny czas oraz odrębne reguły relacji między oprawcą a więźniem. Boks okazał się tu nie tylko motywem fabularnym, lecz nośnikiem napięć etycznych i egzystencjalnych, wpisanych w doświadczenie graniczne, jakim był Holokaust. Badania nad przedstawieniami pięściarstwa kontynuowałem, analizując uwikłania tego sportu w ideologię III Rzeszy. W tekście *Boxing as a vehicle of emotions in novel and film – Ladislav Fuks and Juraj Herz* (2025) na przykładzie powieści i filmu pokazałem, w jaki sposób artystyczna wizja oddaje mechanizm ideologicznego zawłaszczania sportu w nazistowskich Niemczech, gdzie pełnił on funkcję wychowawczą i propagandową, wzmacniając dyscyplinę, kolektywną tożsamość i gotowość bojową. Sformułowane wnioski wywarły również wpływ na niektóre fragmenty monografii dotyczącej sztuk walki w kulturze PRL, zwłaszcza na część traktującą o *Palaczu zwłok* w wersji Wojciecha Wiszniewskiego.

Diagnozy nowoczesności w kinie science fiction

Innym kierunkiem rozwoju moich zainteresowań badawczych stała się refleksja nad filmem science fiction, traktowanym jako laboratorium nowoczesności, w którym testowane są scenariusze relacji między człowiekiem i technologią. Rozwijając wcześniejsze zainteresowania mechanizmami reprezentacji, formami władzy oraz kulturowymi modelami konstruowania podmiotowości, w cyklu pięciu artykułów podjąłem próbę odczytania tego gatunku jako szczególnej przestrzeni refleksji nad przemianami człowieka w warunkach transformacji medialnej, technologicznej i ekologicznej. W artykule inspirowanym teorią Marshalla McLuhana (*Człowiek kultury druku w świecie przyszłości – kino science fiction wobec teorii środków Marshalla McLuhana*, 2019) wykazałem, że konflikt między człowiekiem a sztuczną inteligencją można interpretować jako starcie odmiennych paradygmatów komunikacyjnych, natomiast w analizie *Incepcji* (*Mózg jako nowy wszechświat – wokół „Incepcji” Christophera Nolana*, 2020) zaproponowałem ujęcie mózgu jako nowego obszaru eksploracyjnego w imaginariusz science fiction, zastępującego klasyczny kierunek kosmiczny. W tekstach poświęconych serii *Mad Max* („*Mój świat wypełnia ogień*

i krew" – „*Mad Max: Na drodze gniewu*” i semantyczne gry z postapokaliptycznym brudem, 2021; *Strategie upamiętniania antropocenu w kinie postapokaliptycznym na przykładzie filmowej serii „Mad Max” George’a Millera*, 2023) pokazałem ewolucję sposobów reprezentowania i upamiętniania antropocenu w kontekście kryzysu ekologicznego, zaś w artykule o *Ex Machinie* (*Paranoja jako chwyt retoryczny w kinie science fiction: „Ex Machina” Alexa Garlanda*, 2024) sformułowałem koncepcję paranoi jako wspomnianego chwytu retorycznego organizującego narracje o sztucznej inteligencji oraz wprowadziłem kategorię *reductio ad Skynetum*, eksponując perswazyjny wymiar filmowych scenariuszy technologicznego zagrożenia. Integrując perspektywę medioznawczą, neurokulturową, ekokrytyczną i retoryczną, prześledziłem, w jaki sposób kino SF konstruuje modele interpretacyjne służące diagnozie napięć późnej nowoczesności – od kryzysu kultury druku po paranoiczne struktury dyskursu o sztucznej inteligencji.

Komiks – teoria i interpretacja

Kolejnym przedmiotem mojego naukowego zainteresowania jest komiks. Badanie tego medium rozpocząłem na marginesie prac nad rozprawą habilitacyjną. Z czasem jednak refleksja ta przekształciła się w odrębny obszar problemowy, pozwalający mi analizować komiks w kontekście konceptualizacji doświadczeń historycznych i antropologicznych. W artykule dotyczącym biograficznego dzieła Marvela o Janie Pawle II (*Człowiek i superbohater – Marvelowskie spojrzenie na Jana Pawła II*, 2023) wykazałem, że medium to operuje superbohaterskimi strategiami retorycznymi, sytuując postać papieża między figurą człowieka i herosa, natomiast w analizie *Trasy promocyjnej* Andiego Watsona (*Komiksowy rekwizyt i jego specyfika w „Trasie promocyjnej” Andiego Watsona*, 2023) zaproponowałem doprecyzowanie kategorii rekwizytu komiksowego, eksponując jego szczególną autonomię znaczeniową w narracji sekwencyjnej. W studium poświęconym serii *Janosik* („*Janosik*” by Tadeusz Kwiatkowski and Jerzy Skarżyński as a study of violence, 2023) odczytałem przedstawioną przemoc jako kategorię antropologiczną i polityczną, przekraczającą konwencję przygodową, zaś w interpretacji *Śmierci Stalina* ((*Nie*)zwyczajna kremlowska codzienność – Fabien Nury, Thierry Robin: *Śmierć Stalina. Prawdziwa historia... radziecka*, 2023) pokazałem, że poprzez świadome operowanie kolorem, deformacją fizjonomiczną i perspektywą panoptyczną komiks historyczny może materializować doświadczenie totalitarnej codzienności. Badania te pozwoliły mi sformułować tezę, że komiks, podobnie jak kino, nie jest wyłącznie nośnikiem treści kultury popularnej, lecz medium zdolnym do analizy mechanizmów władzy, przemocy i pamięci historycznej przy użyciu właściwych sobie,

wizualno-sekwencyjnych strategii narracyjnych. Zwieńczeniem mojego zainteresowania tym obszarem było zaproszenie do udziału w pracach nad leksykonem powieści graficznych (*Powieść graficzna. Leksykon* T. 1 i 2, 2025), które otrzymałem od redaktorów: prof. dr. hab. Jerzego Szyłaka i dr. hab. Sebastiana Jakuba Konefała, prof. UG. W ramach realizacji tego projektu napisałem dwa obszerne hasła. Pierwsze dotyczyło wspomnianego już dzieła *Śmierć Stalina. Prawdziwa historia... radziecka* (Fabien Nury, Thierry Robin) drugie zaś powieści graficznej *Bokser* (Reinhard Kleist). Udział w przedsięwzięciu, które zgromadziło czołowych polskich badaczy komiksu, stanowił dla mnie potwierdzenie rozpoznawalności prowadzonych badań w tym zakresie oraz umożliwił włączenie się w ogólnopolską refleksję nad statusem powieści graficznej jako odrębnej formy narracyjnej. Doświadczenie to traktuję jako ważny etap instytucjonalnego i środowiskowego umocowania badań prowadzonych w obszarze studiów nad kulturą wizualną.

Pozostałe wątki badawcze

Uzupełnieniem badań nad mechanizmami reprezentacji i pamięci kulturowej były dwa artykuły poświęcone twórczości bydgoskich pisarzy regionalnych. W tekście dotyczącym *Urzeczenia* Tadeusza Nowakowskiego (*Miasto z pogranicza jawy i stęsknionej wyobraźni – kilka słów o „Urzeczeniu” Tadeusza Nowakowskiego*, 2012) analizowałem miasto jako przestrzeń zapośredniczoną przez doświadczenie emigracyjne, pokazując, że Bydgoszcz funkcjonuje w tej prozie nie jako realistyczne tło, lecz jako autonomiczny byt literacki konstruowany przez pamięć i tęsknotę. Z kolei w studium poświęconym tomowi opowiadań Jerzego Sulimy-Kamińskiego (*Człowiek, rzecz, znaczenie – funkcja przedmiotów w zbiorze „Czy księżyc się boi?” Jerzego Sulimy-Kamińskiego*, 2022) zaproponowałem odczytanie przedmiotów jako figur metonimicznych organizujących otoczenie postaci, wskazując przy tym, że materialność w omawianych tekstach staje się nośnikiem doświadczenia historycznego, relacji rodzinnych i aksjologicznych napięć. Wprowadziłem też nowe pojęcie: „metonim przejściowy” nazywające relację metonimiczną spójną (konwencjonalną) tylko w obrębie konkretnego tekstu projektującego określony wyidealizowany model poznawczy bohaterów.

Artykuły te pozwoliły mi zastosować wypracowane wcześniej narzędzia interpretacyjne dotyczące materialności, przestrzeni i pamięci do analizy literatury regionalnej, ujmowanej nie jako peryferyjnej, lecz poznawczo istotnej manifestacji mikrohistorii i tożsamości lokalnej. Pracując nad wskazanymi tekstami, zdobyłem wiedzę, którą wykorzystałem, sprawując funkcję

promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim dotyczącym twórczości Tadeusza Nowakowskiego, o czym piszę w kolejnej części autoreferatu.

Przedstawiony dorobek badawczy ukazuje konsekwentnie rozwijany projekt naukowy, którego osią pozostaje analiza mechanizmów reprezentacji władzy, przemocy i podmiotowości w kulturze XX i XXI wieku. Niezależnie od zmieniających się obszarów szczegółowych – począwszy od kultury PRL i twórczości Leopolda Tyrmanda, przez studia nad sportami i sztukami walki, po kino science fiction, komiks i literaturę regionalną – centralne miejsce zajmuje refleksja nad relacją między doświadczeniem a jego medialną artykulacją, nad materialnością i cielesnością jako nośnikami znaczeń oraz nad strategiami konstruowania pamięci zbiorowej. Wypracowane narzędzia interpretacyjne obejmujące kategorie karnawalizacji, heterotopii, retoryki paranoi, medialnych paradygmatów komunikacyjnych czy analizy wizualno-sekwencyjnej, pozwoliły mi prowadzić badania kulturoznawcze w sposób metodologicznie spójny, a zarazem otwarty na nowe pola problemowe. Mój dorobek naukowy został dwukrotnie uhonorowany Nagrodą Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego (2022 – III stopnia, 2024 – II stopnia).

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W latach 2002–2019 byłem związany zawodowo ze szkołą ponadpodstawową (IX Liceum Ogólnokształcące/Zespół Szkół nr 4/IBO World School No. 2988). Równolegle do działalności dydaktycznej na poziomie szkoły średniej kontynuowałem badania naukowe. Po obronie pracy doktorskiej (2007) podjąłem pracę w Instytucie Kulturoznawstwa Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Natomiast w latach 2015–2019 realizowałem działalność badawczą poza strukturą akademicką. Kluczowym momentem dla mojego rozwoju naukowego był rok 2019, kiedy w wyniku konkursu objąłem stanowisko adiunkta w ówczesnym Instytucie Nauk o Kulturze (obecnie Wydział Nauk o Kulturze) Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Dzięki temu mogłem w pełni zaangażować się w pracę naukową.

Po uzyskaniu stopnia doktora moja aktywność badawcza pozostawała ciągła oraz była realizowana w różnych instytucjach akademickich, zarówno w ramach zatrudnienia, jak i współpracy projektowej oraz stażowej, także za granicą. Wskazane w punkcie 4 publikacje ukazywały się w różnych ośrodkach wydawniczych, a działalność konferencyjna miała zasięg ogólnopolski.

Pracując w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy, pozyskałem wewnętrzny grant na realizację projektu „Wizerunek funkcjonariusza bezpieczeństwa w kulturze polskiej po 1989 roku” (2010–2012). Była to samodzielna aktywność badawcza prowadzona poza ośrodkiem, w którym uzyskałem stopień doktora. W ramach projektu powstały cztery teksty naukowe (*Powiatowe Urzędy Bezpieczeństwa jako karykatura „centrum” w „Pułkowniku Kwiatkowskim” Kazimierza Kutza*, 2011 [referat]; „*Życie po życiu*” – wizerunek funkcjonariusza bezpieczeństwa w literaturze po 1989 roku (Łysiak, Twardoch, Wildstein), 2012; *Służba Bezpieczeństwa jako Polska – przypadek „Psów” Władysława Pasikowskiego*, 2012; *Dwie warstwy rzeczywistości – echa PRL-u w „Uwikłaniu” Zygmunta Miłoszewskiego*, 2013). Realizując projekt, uczestniczyłem także w cyklu konferencji organizowanych m.in. przez Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Stowarzyszenie „Katedra Kultury” (Spała 2009–2011), poświęconych cywilizacji i kulturze komunizmu. Udział w tych wydarzeniach potwierdzał włączenie prowadzonych przeze mnie badań w ogólnopolski obieg naukowy.

W mojej refleksji nad komiksem istotną rolę odegrały coroczne konferencje organizowane przez Fundację Instytut Kultury Popularnej, Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu oraz Instytut Filmu, Mediów i Sztuk Audiowizualnych WFPiK Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Czterokrotnie wygłosiłem referaty na tych spotkaniach, konfrontując swe naukowe propozycje z opiniami czołowych przedstawicieli badań nad komiksem. Kontakty z poznańskim ośrodkiem miały ważny wpływ na ostateczny publikacyjny kształt moich dociekań. Tam też wśród uczestników narodził się pomysł powołania Polskiego Towarzystwa Badań nad Komiksem, którego jestem członkiem-założycielem. Jednym z efektów tych naukowych kontaktów było przedstawione w punkcie 4 zaproszenie udziału w projekcie dotyczącym leksykonu powieści graficznej.

W 2023 roku odbyłem staż naukowy na Uniwersytecie Masaryka w Brnie (Zakład Kultury Filmowej i Audiowizualnej, Ústav filmu a audiovizuální kultury), który miał charakter badawczy i obejmował kwerendę biblioteczną oraz konsultacje naukowe z pracownikami ośrodka. Pobyt ten wpłynął na rozszerzenie prowadzonych przeze mnie badań nad kulturowymi reprezentacjami sportów i sztuk walki o kontekst środkowoeuropejski. Jednym z jego rezultatów jest tekst *Boxing as a vehicle of emotions in novel and film – Ladislav Fuks and Juraj Herz* (2025). W trakcie stażu wygłosiłem również wykład *The essence of communism in Polish comedy – Stanisław Bareja and his work*. Badania prowadzone w Brnie pozwoliły mi na przeprowadzenie analizy sposobu przedstawienia boksu w powieści *Palacz zwłok*

Ladislava Fuksa oraz w jej filmowej adaptacji w reżyserii Juraja Herza, a więc podjęcie wątku dotychczas marginalizowanego w światowej refleksji nad tymi dziełami.

Moja działalność naukowa w latach 2008–2026 obejmowała prowadzenie projektu badawczego, publikowanie wyników badań w Polsce i za granicą oraz udział w konferencjach organizowanych przez różne ośrodki akademickie. Badania dotyczące kultury PRL i reprezentacji aparatu bezpieczeństwa rozwijałem w okresie pracy w Instytucie Kulturoznawstwa Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, natomiast istotna intensyfikacja działalności naukowej – obejmująca m.in. studia nad sportami i sztukami walki, kinem science fiction i komiksem – nastąpiła po podjęciu pracy w Instytucie Nauk o Kulturze Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Dodatkowym wymiarem tej ponadinstytucjonalnej aktywności był staż naukowy na Uniwersytecie Masaryka w Brnie, którego zwieńczenie stanowi publikacja w języku angielskim w renomowanym wydawnictwie zagranicznym (Harrassowitz Verlag) oraz rozszerzenie perspektywy badawczej o kontekst środkowoeuropejski.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Dydaktyka akademicka

Poza działalnością badawczą prowadzę aktywną działalność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską. Obejmuje ona kształcenie studentów na różnych poziomach studiów, współorganizację przedsięwzięć naukowych oraz działania upowszechniające wiedzę o kulturze i filmie. Od 2008 roku prowadziłem zajęcia w różnych ośrodkach akademickich przede wszystkim na kierunkach filologia polska i kulturoznawstwo. Najważniejsze z nich to: Historia literatury współczesnej, Teoria literatury, Poetyka, Wykład monograficzny, Dzieje kultury, Antropologia miasta, Kultury europejskie tradycja i współczesność, Kultura popularna, Literatura popularna, Kultura i sport. Ponadto od 2025 roku prowadzę zajęcia z przedmiotu Język obcy w pracy badacza w szkole doktorskiej.

Przez wiele lat łączyłem dydaktykę uniwersytecką z nauczaniem w szkole średniej, co poszerzyło moje kompetencje w tym zakresie. W 2006 roku współtworzyłem program Matury Międzynarodowej (International Baccalaureate) w IX Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy (Zespół Szkół Nr 4). W związku z tym w latach 2006–2018 brałem udział w wielu szkoleniach i konferencjach zagranicznych dotyczących nauczania na poziomie szkoły średniej. Uzyskałem też uprawnienia do prowadzenia zajęć w języku angielskim. Prócz języka

polskiego na poziomie wyższym (higher level), prowadziłem zajęcia z literatury światowej dla cudzoziemców oraz interdyscyplinarne zajęcia Theory of knowledge. Kompetencje te przełożyły się na moją aktywność uniwersytecką. W roku akademickim 2016/2017 na zaproszenie prof. dr. hab. Dariusza Skibickiego wygłosiłem cykl wykładów w języku angielskim z zakresu metodologii nauk na studiach doktoranckich Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. Ponadto od 2020 roku w ramach programu Erasmus+ prowadzę zajęcia Introduction to Popular Culture dla studentów zagranicznych. Wiedza i umiejętności potwierdzone uzyskaniem stopnia nauczyciela dyplomowanego pomagają mi organizować i prowadzić codzienną dydaktykę akademicką, czego dowodem są bardzo wysokie oceny oraz pozytywne opinie w ankietach studenckich. Moja działalność dydaktyczna została doceniona w 2013 roku Nagrodą Prezydenta Miasta Bydgoszczy, a w roku 2018 Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Pracę dydaktyczną uzupełnia funkcja opiekuna pierwszych roczników kulturoznawstwa sprawowana od 2020 roku. Funkcja ta obejmuje wsparcie studentów w organizacji toku studiów oraz adaptacji do życia akademickiego. Co więcej, w latach 2019–2026 recenzowałem prace dyplomowe na poziomie licencjackim i magisterskim. Pełniłem również funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Ewy Żukowskiej-Ciecierskiej, która w 2023 roku uzyskała stopień doktora (tytuł rozprawy: *Bydgoskość w twórczości Tadeusza Nowakowskiego*, promotor: dr hab. Mariusz Guzek, prof. UKW).

Projekty edukacyjne i współpraca ze środowiskiem szkolnym

W moim dydaktycznym dorobku znajdują się aktywności wychodzące poza obowiązki uczelniane. W latach 2009–2012, pracując w Wyższej Szkole Gospodarki, byłem członkiem zespołu realizującego projekt „Aktywny uczeń, pracownik, obywatel – to ja, dzięki kompetencjom kluczowym”. Przygotowałem scenariusze lekcji dla nauczycieli obejmujące wybrane zagadnienia z literatury i nauki o kulturze oraz materiały pomocnicze. Prowadziłem również cykliczne spotkania konsultacyjne. Projekt realizowany był na terenie trzech województw (kujawsko-pomorskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego) i objął około 3600 uczniów. Natomiast w roku 2024 byłem twórcą i wykonawcą projektu: „Powieść science fiction jako eksperyment – warsztaty futurologiczne” (15 godzin), który realizowałem w ramach grantu Urzędu Miasta Bydgoszczy „Zdolny uczeń na uczelni”.

Ważnym aspektem aktywności związanej z szeroko pojętą dydaktyką i zakorzenionej w praktykach akademickich jest zaangażowanie w prace Komitetu Okręgowego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Bydgoszczy. Od 2019 roku pełnię w nim funkcję jurora,

a od września roku 2025 – przewodniczącego. Uzupełnieniem tej działalności był kilkakrotny udział w pracach gremiów oceniających teksty w lokalnych i ogólnopolskich konkursach literackich. Od początku postrzegałem te zadania jako okazję do tworzenia przestrzeni dialogu pomiędzy uniwersytetem a szeroko pojętymi środowiskami edukacyjnymi. Temu służył również zainicjowany przeze mnie w 2023 roku projekt studiów podyplomowych Kultura popularna w edukacji szkolnej. Propozycja ta miała na celu wyposażenie nauczycieli i edukatorów w narzędzia do pracy z literaturą, filmem i mediami, które są bliskie współczesnej młodzieży. W latach 2023–2025 pełniłem funkcję kierownika tych studiów.

Działalność organizacyjna

Pracę na wyższej uczelni miałem też okazję poznać od strony organizacyjnej. Od 2019 roku jestem członkiem Rady Naukowej Wydziału Nauk o Kulturze, a od roku 2026 Rady Kierunku kulturoznawstwo, co daje mi możliwość wpływania na kształt programów studiów. W roku 2020 i 2022 koordynowałem przygotowania do Bydgoskiego Festiwalu Nauki na Wydziale Nauk o Kulturze. Wcześniej występowałem również jako prelegent podczas tej imprezy, gromadzącej setki uczestników. W 2025 roku pełniłem funkcję przewodniczącego Wydziałowej komisji rekrutacyjnej na kierunku kulturoznawstwo (studia II stopnia). Ponadto w 2023 roku pracowałem w zespole przygotowującym film promujący Wydział. Moja aktywność została doceniona przez władze uczelni: w 2023 roku otrzymałem Nagrodę Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego za działalność organizacyjną.

Popularyzacja nauki i aktywność środowiskowa

Istotną częścią mojej pracy jest aktywność popularyzatorska. W latach 2006–2026 wygłosiłem kilkadziesiąt wykładów w szkołach podstawowych i średnich, instytucjach kultury, na konwentach miłośników fantastyki; byłem gościem konferencji, przeglądów filmowych, programów radiowych, a także Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Napisałem też dziesięć tekstów popularnonaukowych oraz przedmowę do tomu opowiadań (*Antologia Polskiej Fantastyki Naukowej 2021*). Ponadto z okazji roku Henryka Sienkiewicza przygotowałem dwa scenariusze lekcji opublikowane w tomie zbiorowym *Trylogia Henryka Sienkiewicza w szkole* (2016) wydanego przez Fundację Historia i Kultura. W ramach współpracy z agencją Ferment Kolektiv stworzyłem również scenariusze zajęć oraz materiały edukacyjne do filmów *Raport Pileckiego* (2023) i *Zima pod znakiem Wrony* (2026). Działania te traktuję jako element społecznej odpowiedzialności badacza. Ich celem jest włączanie ustaleń naukowych w szerszy

obieg kulturowy, udostępnianie narzędzi interpretacyjnych odbiorcom spoza akademii oraz wzmacnianie kompetencji krytycznych w zakresie analizy tekstów kultury.

Blisko współpracuję z Pałacem Młodzieży w Bydgoszczy, gdzie regularnie goszczę z wykładami, a także z Klubem Miłośników Filmu „Mozaika” im. Jerzego Orlicza. Od 2022 roku wygłaszam tam comiesięczne prelekcje przed pokazami filmowymi. Z popularyzowaniem nauki jest też związane moje członkostwo (od 2020 roku) w Radzie Programowej Polskiej Fundacji Fantastyki Naukowej. Dla fundacji sporządzam ekspertyzy, współorganizuję wykłady, webinaria, biorę udział w panelach dyskusyjnych i w corocznym Kongresie Futurologicznym, który odbywa się w Krakowie. Impreza ta gromadzi studentów, naukowców i pasjonatów fantastyki naukowej.

Nie mniej ważną częścią obecności w świecie akademickim jest przynależność do towarzystw naukowych. Od 2021 roku jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami, a w 2022 roku współtworzyłem Polskie Towarzystwo Badań nad Komiksem, którego powstanie stanowiło odpowiedź na rosnące zainteresowanie tym medium i potrzebę integracji zajmujących się nim naukowców. Innym rodzajem aktywności związanej z obiegiem naukowym jest działalność recenzencka. Przygotowałem recenzje dla czasopism: „Litteraria Copernicana”, „Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication” i „Heteroglossia”.

Całość mojej działalności organizacyjnej i popularyzatorskiej traktuję jako nieodłączną część pracy akademickiej. Dzięki zaangażowaniu w szkołach, instytucjach kultury, fundacjach, festiwalach i konkursach mogę aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu świadomości kulturowej, inspirować młodzież i dorosłych, a także współtworzyć przestrzeń, w której humanistyka staje się żywą częścią współczesności.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1–6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Przedstawiona działalność dydaktyczna i popularyzatorska pozostaje w związku z aktywnością artystyczną. Opublikowałem siedem opowiadań oraz trzy powieści (*Drugie spojrzenie na planetę Ksi*, 2014; *Pętla pamięci*, 2017; *Garda*, 2019). Problematyka tych utworów koresponduje z moimi zainteresowaniami badawczymi, przede wszystkim z refleksją nad filmem i literaturą science fiction oraz kulturowymi reprezentacjami sportów i sztuk walki. Doświadczenie pracy twórczej wykorzystuję w dydaktyce, zwłaszcza podczas analizy mechanizmów narracyjnych i wyobrażeń kulturowych. Za działalność literacką otrzymałem

kilka nagród, w tym Nagrodę Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w konkursie „Futuronauta” za projekt koncepcji naukowej przyszłości (*Roślina jako twórca kultury*, 2012).

(podpis wnioskodawcy)

Marcin Kowalczyk

0000-0002-2033-445X

Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

Informacje zawarte w poszczególnych punktach tego dokumentu powinny uwzględniać podział na okres przed uzyskaniem stopnia doktora oraz po jego uzyskaniu.

**I. WYKAZ OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH,
O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY**

1. Monografie naukowe, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a ustawy;

Tytuł osiągnięcia naukowego: *„Ciosy karate ćwiczyłem z bratem”. Dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL*

Publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego:

Marcin Kowalczyk, *„Ciosy karate ćwiczyłem z bratem”. Dalekowschodnie sztuki walki w kulturze PRL*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2025 (488 stron) ISBN 978-83-8018-727-6 ISBN 978-83-8018-728-3 (e-book).

Jestem autorem całości pracy. Udział procentowy wynosi 100 procent.

2. Cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2b ustawy; lub

Nie dotyczy

3. Zrealizowane oryginalne osiągnięcia projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2c ustawy;

Nie dotyczy

4. Inne niż wymienione w pkt. I.1–3, osiągnięcia naukowe lub artystyczne.

A. Przed uzyskaniem stopnia doktora

1. *Poetyka karnawału w „Dzienniku 1954” Leopolda Tyrmanda, „Pamiętnik Literacki” 2006, z. 4, s. 51–70.*

B. Po uzyskaniu stopnia doktora

Monografie

2. *Tyrmand karnawałowy*, Universitas, Kraków 2008 (288 stron).

Rozdziały w recenzowanych tomach zbiorowych

3. *Miasto z pogranicza jawy i stęsknionej wyobraźni – kilka słów o „Urzeczeniu” Tadeusza Nowakowskiego*, [w:] *Krajobraz społeczno-kulturowy województwa kujawsko-pomorskiego na tle regionów Polski*, red. Z. Sawaniewska-Mochowa, W. Moch, Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz 2012, s. 95–102.
4. *„Życie po życiu” – wizerunek funkcjonariusza bezpieczeństwa w literaturze po 1989 roku (Łysiak, Twardoch, Wildstein)*, [w:] *Komunistyczni bohaterowie*, T. 2, red. M. Bogusławska, Z. Grębecka, Wydawnictwo Libron, Warszawa–Kraków 2012, s. 317–328.
5. *Śłużba Bezpieczeństwa jako Polska – przypadek „Psów” Władysława Pasikowskiego*, [w:] *Sztuka i polityka. Teatr, kino*, red. M. Jeziński, B. Brodzińska-Mirowska, Ł. Wojtkowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012, s. 253–266.
6. *Dwie warstwy rzeczywistości – echa PRL-u w „Uwikłaniu” Zygmunta Miłoszewskiego*, [w:] *Kryminal – gatunek poważ(a)ny*, red. T. Dalasiński, T. S. Markiewka, E-wydawnictwo Sp. z o.o., Poznań 2013, s. 160–167.
7. *Między śmiechem i strachem – obraz Niemca w „Szopie za jaśminami” Tadeusza Nowakowskiego*, [w:] *Tadeusz Nowakowski: bydgoszczanin, dziennikarz, emigrant*, red. M. Czachorowska, M. Guzek, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2019, s. 113–124.
8. *Inne bohaterstwo – przypadek „Filipa” Leopolda Tyrmanda*, [w:] *Stulecie „Pokolenia Kolumbów”*, red. B. Giza, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2022, s. 211–230.
9. *Człowiek, rzecz, znaczenie – funkcja przedmiotów w zbiorze „Czy księżyc się boi?” Jerzego Sulimy-Kamińskiego*, [w:] *Jerzy Sulima-Kamiński. Między geopoetyką, językiem i biografią*, red. M. Czachorowska, M. Guzek, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2022, s. 81–96.

10. *Od konsumpcji i rozrywki do wzorców zachowania w nowoczesnym społeczeństwie – kultura masowa (kultura popularna) w ujęciu Krzysztofa Teodora Toeplitza*, [w:] *Krzysztof Teodor Toeplitz*, red. B. Giza, P. Zwierzchowski, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2024, s. 81–100.
11. *Tytus fighterem – sporty i sztuki walki w ujęciu Henryka Jerzego Chmielewskiego*, [w:] *„Tytus Romek i A'Tomek” i twórczość komiksowa Henryka J. Chmielewskiego. T. 2. Wokół Fenomenu Kulturowego*, red. M. Jeziński, M. Lisiecki, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2024, s. 121–144.
12. *Boxing as a vehicle of emotions in novel and film – Ladislav Fuks and Juraj Herz*, [w:] *Emotions across languages and media. Linguistic and cultural studies analyses*, ed. J. Szczepaniak, M. Czachorowska, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2025, s. 163–176.
13. *„Comic Monster” – Soviet Soldiers and the Soviet Union in Colonel Kwiatkowski, Directed by Kazimierz Kutz in the Light of Mikhail Bakhtin's Theory of Carnivalization*, [w:] *Empire from a Distance. Images of Russians, Russia and the Soviet Union in Texts of Culture*, ed. A. Lewicki, J. Morawiecki, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2025, s. 101–117.

Artykuły w czasopismach punktowanych

14. *Profanacje, detronizacje, odwrócenia – karnawalizacja chrześcijańskiego sacrum w sztuce współczesnej (przypadek Doroty Nieznalskiej)*, „Kultura i Edukacja” 2011, nr 2, s. 7–18.
15. *„Bruce Lee na miarę naszych możliwości” – wschodnie sztuki walki w kulturze PRL-u. Rekonesans*, „Kultura Popularna” 2014, nr 2 (40), s. 80–89.
16. *„Chcę urządzić masakrę, od której oślepyłyby wieki” – bomba atomowa a kultura Zachodu w polskiej poezji socrealistycznej*, „Przegląd Humanistyczny” 2017, nr 1, s. 69–80.
17. *Człowiek kultury druku w świecie przyszłości – kino science fiction wobec teorii środków przekazu Marshalla McLuhana*, „Przestrzenie Teorii” 2019, nr 32, s. 239–255.
18. *Mózg jako nowy wszechświat – wokół „Incepcji” Christophera Nolana*, „Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication” 2020, nr 37 (28), s. 207–220.

19. *Ringowa heterotopia w przestrzeni Zagłady – „Bokser i śmierć” Józefa Hena*, „Studia Filologiczne Uniwersytetu Jana Kochanowskiego” 2021, T. 34, s. 161–174.
20. *„Mój świat wypełnia ogień i krew” – „Mad Max: Na drodze gniewu” i semantyczne gry z postapokaliptycznym brudem*, „Kwartalnik Filmowy” 2021, nr 114, s. 164–178.
21. *„Janosik” by Tadeusz Kwiatkowski and Jerzy Skarżyński as a study of violence*, „Transformacje” 2023, nr 4 (119), s. 184–199.
22. *(Nie)zwyczajna kremlowska codzienność – Fabien Nury, Thierry Robin: Śmierć Stalina. Prawdziwa historia... radziecka*, „Załącznik Kulturoznawczy” 2023, nr 10, s. 39–60.
23. *Boks jako fenomen tekstowy – „Zwycięzać znaczy myśleć” i pięściarskie przesłanie Leopolda Tyrmanda*, „Studia Filologiczne Uniwersytetu Jana Kochanowskiego” 2023, T. 36, s. 113–130.
24. *Człowiek i superbohater – Marvelowskie spojrzenie na Jana Pawła II*, „Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication” 2023, nr 44 (35), s. 117–133.
25. *Komiksowy rekwizyt i jego specyfika w „Trasie promocyjnej” Andiego Watsona*, „Przestrzenie Teorii” 2023, nr 40, s. 187–204.
26. *Strategie upamiętniania antropocenu w kinie postapokaliptycznym na przykładzie filmowej serii „Mad Max” George’a Millera*, „Studia Filmoznawcze” 2023, T. 44, s. 161–176.
27. *Paranoja jako chwyt retoryczny w kinie science fiction: „Ex Machina” Alexa Garlanda*, „Panoptikum” 2024, nr 32, s. 65–84.

Hasła autorskie w pracy zbiorowej

28. *La Mort de Staline*, [w:] *Powieść graficzna. Leksykon T. 2*, red. S. J. Konefał, J. Szyłak, Timof Comics, Instytut Kultury Popularnej, Warszawa–Poznań 2025, s. 330–339.
29. *Der Boxer. Die Überlebensgeschichte des Hertzko Haft*, [w:] *Powieść graficzna. Leksykon T. 2*, red. S. J. Konefał, J. Szyłak, Timof Comics, Instytut Kultury Popularnej, Warszawa–Poznań 2025, s. 371–378.

Jestem autorem całości wskazanych prac. Udział procentowy wynosi 100 procent.

II. WYKAZ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ ALBO ARTYSTYCZNEJ

1. Wykaz członkostwa w redakcjach naukowych monografii.

Nie wykazuję osiągnięć w tym zakresie.

2. Wykaz wystąpień na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych.

1. „W cieniu bomby atomowej”, Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, Stowarzyszenie „Katedra Kultury”, Spała, 15–17.06.2009, tytuł referatu: *„Chcą urządzić masakrę, od której ośleplyby wieki” – bomba atomowa a kultura Zachodu w polskiej poezji socrealistycznej.*
2. „I Zjazd Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego”, Polskie Towarzystwo Kulturoznawcze, Komitet Nauk o Kulturze PAN, Instytut Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Katowice–Cieszyn, 15–17.10.2009, tytuł referatu: *Profanacje, detronizacje, odwrócenia – karnawalizacja chrześcijańskiego sacrum w sztuce współczesnej (przypadek Doroty Nieznalskiej).*
3. „Komunistyczni bohaterowie: władcy, święci, towarzysze”, Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Slawistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego, Stowarzyszenie „Katedra Kultury”, Spała, 27–29.11.2009, tytuł referatu: *„Życie po życiu” – wizerunek funkcjonariusza bezpieczeństwa w literaturze po 1989 roku (Łysiak, Twardoch, Wildstein).*
4. „Sztuka i Polityka – Kino, Film”, Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej WPiSM Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, 20–21.10.2010, tytuł referatu: *Służba Bezpieczeństwa jako Polska – przypadek „Psów” Władysława Pasikowskiego.*
5. „Komunizm na peryferiach – rubieże ideologii i rzeczywistości społecznej”, Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, Stowarzyszenie „Katedra Kultury”, Spała, 25–27.03.2011, tytuł referatu: *Powiatowe Urzędy Bezpieczeństwa jako karykatura „centrum” w „Pułkowniku Kwiatkowskim” Kazimierza Kutza.*
6. „Kryminał – gatunek poważ(a)ny?”, Zakład Polskiej Literatury Współczesnej ILP i Koło Badaczy Literatury Najnowszej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, 08–10.03.2012, tytuł referatu: *Dwie warstwy rzeczywistości – echa PRL-u w „Uwikłaniu” Zygmunta Miłoszewskiego.*

7. „Fantastyka i filozofia. Światy zamknięte, światy otwarte”, Instytut Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, 19–20.06.2017, tytuł referatu: *Świat Zajdla jako przestrzeń skarnawalizowana*.
8. „Tadeusz Nowakowski: bydgoszczanin, dziennikarz, emigrant – w stulecie urodzin”, Instytut Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 23.01.2018, tytuł referatu: *Niemcy Tadeusza Nowakowskiego, czyli parę słów o „Szopie za jaśminami”*.
9. „Stulecie pokolenia Kolumbów”, Filmoteka Narodowa – Instytut Audiowizualny, Warszawa (online), 03–04.12.2020; tytuł referatu: *Inne bohaterstwo – przypadek „Filipa” Leopolda Tyrmanda*.
10. „Religie w komiksach”, Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Instytut Filmu, Mediów i Sztuk Audiowizualnych WFPiK Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań (online) 16–17.04.2020, tytuł referatu: *Człowiek czy (super)bohater – Marvelowskie spojrzenie na Jana Pawła II*.
11. „Z Tytusem przez wszechzbytki. Konteksty, tropy i motywy w twórczości komiksowej Henryka J. Chmielewskiego”, Katedra Komunikacji, Mediów i Dziennikarstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń (online) 20–21.01.2022, tytuł referatu: *Tytus „fighterem”, czyli sporty i sztuki walki w ujęciu Henryka Jerzego Chmielewskiego*.
12. „Komiksowe anomalie”, Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Instytut Filmu, Mediów i Sztuk Audiowizualnych WFPiK Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 08.04.2022, tytuł referatu: *„Janosik” jako studium przemocy*.
13. „Kongres Futurologiczny 2022”, Polska Fundacja Fantastyki Naukowej, Kraków 10–11.09.2022, tytuł referatu: *Wyobrażenia wizualna Stanisława Lema*.
14. „Przemoc w komiksie, przemoc wobec komiksu”, Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Instytut Filmu, Mediów i Sztuk Audiowizualnych WFPiK Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 22–23.04.2023, tytuł referatu: *Wschodnie sztuki walki jako wyzwanie artystyczne – Kagana McLeoda zmagania z kung-fu*.

15. „*Narracje – teorie, strategie, konteksty*” – IV Zjazd Filmoznawców i Medioznawców, Warszawa 27–30.06.2023, tytuł referatu: *Aktualizacja motywu katabazy w kinie science fiction na przykładzie filmu Ex Machina Alexa Garlanda.*
16. „Komiksowe marginesy i marginalia”, Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Instytut Filmu, Mediów i Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 18–19.04.2024, tytuł referatu: „*Popielniczka z negatywką*” w świecie wesolej względności – karnawalizacja bohatera milicyjnego w komiksowej serii „*Kapitan Szpic*”.
17. „Fantastyka i ekologia: ekofikcje, ekospekulacje, ekokreacje”, Instytut Filmu, Mediów i Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Adama Mickiewicza, WFPiK Poznań 11–12.06.2025, tytuł referatu: *Postapokaliptyczne cmentarze antropocenu: o ciszy, bezruchu i (r)ekonkwiescie.*
18. „Manifestacje i przekroczenia: polityki – estetyki – teorie” – V Zjazd Filmoznawców i Medioznawców pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami, Gdańsk 18–20.09.2025, tytuł referatu: „*Czułe miejsca*” Piotra Andrejewa wobec intelektualnej tradycji kina i literatury science fiction.

3. Wykaz udziału w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji.

1. „Kongres Futurologiczny 2021”, Polska Fundacja Fantastyki Naukowej, Kraków 12–14.09.2021 prowadzenie dyskusji panelowej *Człowiek Lema*, udział w dyskusji panelowej *Janusz A. Zajdel wczoraj i dziś.*

Funkcja: konsultacja merytoryczna

2. „Kongres Futurologiczny 2024”, Polska Fundacja Fantastyki Naukowej, Kraków 14–16.09. 2024, udział w dyskusji panelowej: *Mistrzowie polskiej SF.*

Funkcja: konsultacja merytoryczna

4. Wykaz uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów.

Nie wykazuję osiągnięć w tym zakresie.

5. Wykaz członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach.

Polskie Towarzystwo Badań nad Filmem i Mediami – członek

Polskie Towarzystwo Badań nad Komiksem – członek-założyciel

Polska Fundacja Fantastyki Naukowej – członek Rady Programowej

6. Wykaz staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru.

Staż naukowy w dniach 08–14.11.2023, Uniwersytet Masaryka, Zakład Kultury Filmowej i Audiowizualnej (Ústav filmu a audiovizuální kultury, Arna Nováka 1/1, 602 00 Brno).

Staż obejmował następujące działania: zapoznanie się z profilem badań prowadzonych w Zakładzie; konsultacje z jego kierownictwem dotyczące organizacji konferencji (przede wszystkim o zasięgu międzynarodowym); praca z zasobami archiwalnymi i bibliotecznymi instytucji naukowych w Brnie oraz prowadzenie kwerend (rekonesansu) w obszarze filmoznawstwa i badań nad komiksem; spotkanie z Tomášem Prokůpkem, kierownikiem pracowni literatury (Oddělení dějin literatury) w Muzeum Morawskim w Brnie (Moravské zemské muzeum) i wybitnym specjalistą w zakresie czeskiej kultury komiksowej. Celem spotkania było nawiązanie współpracy przy ewentualnym polsko–czeskim projekcie dotyczącym komiksu sportowego i recepcji wschodnich sztuk walki.

W ramach aktywności stażowych wygłoszony został wykład: *The essence of communism in Polish comedy – Stanisław Bareja and his work*. Efektem badań prowadzonych w Brnie jest także opublikowany tekst: *Boxing as a vehicle of emotions in novel and film – Ladislav Fuks and Juraj Herz*, [w:] *Emotions across languages and media. Linguistic and cultural studies analyses*, ed. J. Szczepaniak, M. Czachorowska, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2025, s. 163–176.

7. Wykaz członkostwa w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach (np. redaktora naczelnego, przewodniczącego rady naukowej, itp.).

Nie wykazuję osiągnięć w tym zakresie.

8. Wykaz recenzowanych prac naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych.

Recenzje tekstów zgłaszanych do czasopism: „Litteraria Copernicana”, „Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication” (także w języku angielskim), „Heteroglossia” (w języku angielskim).

9. Wykaz uczestnictwa w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych.

Projekt: „Aktywny uczeń, pracownik, obywatel – to ja, dzięki kompetencjom kluczowym” (2009–2012).

Cel projektu: rozwinięcie umiejętności i wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych trzech województw (kujawsko–pomorskie, pomorskie, warmińsko–mazurskie) istotnych w kontekście przyszłego wejścia młodego człowieka na rynek pracy.

Program: Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Finansowanie: Europejski Fundusz Społeczny

Beneficjent: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

Funkcja: konsultant metodyczny (przygotowanie scenariuszy lekcji obejmujących wybrane zagadnienia z literatury i nauki o kulturze; przygotowanie materiałów pomocniczych dla nauczycieli; prowadzenie spotkań konsultacyjnych).

10. Wykaz udziału w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.4.

Wewnętrzny indywidualny grant badawczy (nr 6/B/2009) pozyskany w Wyższej Szkole Gospodarki i realizowany w latach 2010–2012.

Tytuł projektu: „Wizerunek funkcjonariusza bezpieczeństwa w kulturze polskiej po 1989 roku”.

11. Wykaz uczestnictwa w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny.

Nie wykazuję osiągnięć w tym zakresie.

III. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

1. Wykaz dorobku technologicznego.

Nie dotyczy

2. Współpraca z sektorem gospodarczym.

Nie dotyczy

3. Wykaz uzyskanych praw własności przemysłowej, w tym uzyskanych patentów krajowych lub międzynarodowych.

Nie dotyczy

4. Wykaz wdrożonych technologii.

Nie dotyczy

5. Wykaz wykonanych ekspertyz lub innych opracowań wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców.

2020–2024 – cztery ekspertyzy zlecone przez Polską Fundację Fantastyki Naukowej dotyczące objęcia książek patronatem PFFN.

6. Wykaz udziału w zespołach eksperckich lub konkursowych.

Udział w pracach Komitetu Okręgowego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego (od 2019 – juror, od 2025 – przewodniczący KO w Bydgoszczy).

2021 – przewodniczenie jury V Wojewódzkiego Konkursu Literackiego im. Tadeusza Nowakowskiego.

2023 – przewodniczenie jury VII Wojewódzkiego Konkursu Literackiego im. Tadeusza Nowakowskiego.

2024 – przewodniczenie oraz udział w pracach merytorycznych VIII Wojewódzkiego Konkursu Literackiego im. Tadeusza Nowakowskiego.

2025 – funkcja jurora w „Konkursie Literackim Polskiej Fundacji Fantastyki Naukowej dla uczniów szkół średnich na opowiadanie science fiction”.

7. Wykaz projektów artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi.

Nie dotyczy

IV. DANE NAUKOMETRYCZNE

Raport cytowań wg Publish or Perish (Google Scholar)

Liczba dokumentów: 20

Liczba cytowań: 8

h-index: 1

(podpis wnioskodawcy)